

MART 2021.

BILTEN 25

2001 - 2021

20

GODINA POSTOJANJA KLUBA

Međuklupska i međunarodna saradnja

Dvije decenije na planinskim stazama Crne Gore

Planina ispred Bijenala

Aktivnosti kluba u 2020. godini

Lakša kategorija voli izohipse

Margarita ispod Komova

Veliki Korab

Uspion na Kajmakčalan

20. godina postojanja Kluba

Sve je započelo u januaru 2001. godine inicijativom nekoliko iskusnih planinara da se osnuje novo planinarsko društvo pod imenom "Gorica", tada tek treće u Podgorici, uz "Komove" i "Poštara". Osnivački inicijativni odbor sačinjavali su poznati planinarski aktivisti kao što su Miodrag Mijo Kovačević, Aleksandar Đurašković, Dušan Delić, Ratko Popović, pok. Svetislav Šole Šoškić. Prvi predsjednik Društva bio je Ratko Popović (2001-2003.), a zatim Aleksandar Đurašković u tri mandata (2003-2015.) sa značajnim doprinosom u kontinuitetu i uspješnosti rada Kluba. Od 2015. godine, sada u drugom mandatu, Klub vodi Edita Files Bradarić. Temelji Kluba od početka leže i na vrijednim sekretarima počevši od Dušana Delića (2001-2005.) od kojeg smo mnogo naučili. Sekretari su zatim bili Edita Files Bradarić (2005-2011.), koja je pekla zanat za buduće rukovođenje Klubom, posvećena Milena Andrijašević (2011-2015.) i, uvijek na raspolaganju za sve obaveze Kluba, Mira Kostić (2015-2020.). Od

2005 Gorica i Pestingrad na Sv. Jeremiji iznad Veriga

osnivanja kroz Klub su prošla 384 planinara, a u pojedinim godinama bilo je od 55 do 75 aktivnih članova. Klub je uglavnom usmjeren na klasično planinarenje i pješčenje, uz povremene istupe ka visokogorstvu, planinarskom maratonu i planinarskoj orijentaciji. "Gorica" od početka ima kontinuitet u radu i entuzijazam, koji se nesebično prenosi godinama, a ogleda se u broju godišnjih akcija (prosječno 47), održavanju i promociji planinarskih staza, u izdavačkoj djelatnosti (bilteni, flajeri, vodiči, veb-sajt), kroz

učesće na planinarskim manifestacijama i takmičenjima. Sve je ovo omogućeno dobrovoljnim angažmanom naših vodiča koji ulažu veliki trud da bezbjedno i organizovano povedu grupu u planinu. Razni profesionalni profili i afiniteti naših članova iskorišteni su za brojne druge aktivnosti koje idu uz planinarstvo kao što su fotografija, pisanje, kartografija, izdavanje vodiča i flajera, izrada projekata, markiranje i održavanje staza, elektronsko uređenje biltena i održavanje sajta Kluba, poznavanje planinske flore i faune, ishrana u prirodi, održavanje zdravlja i zdravih stilova života.

2008 gorica na Musali

U prvim godinama obišli smo sve krajeve i popeli sve najznačajnije planinske vrhove Crne Gore. Od 2007. godine "Gorica" je svojim višednevnim ekspedicijama ili pojedinačno, u organizaciji drugih klubova i asocijacija, iskoračila u inostranstvo na poznate balkanske i evropske, planinarske i visokogorske destinacije. Počelo je osvajanjem Olimpa u Grčkoj i Pelistera u Makedoniji, sljedeće godine u Bugarskoj osvojen je vrh Musala na Rili i Vihren na Pirinu. U 2009. godini zastava našeg Kluba vijorila se na Triglavu, Olimpu, Šarplanini, Korabu, Željko Marković osvaja Gran Paradizo (4061 m) i Mon Blan (4810 m), a Vanja Perunović osvaja Ararat (5137 m). Naredne godine i Edita Files Bradarić osvaja Ararat u sastavu ekspedicije koju organizuje Turska planinarska federacija TMF, a Željko Marković, kao član međunarodne visokogorske ekspedicije, osvojio je najviši vrh Evrope Elbrus (5642 m) na Kavkazu. Godine 2011. Ivan Šćepanović, Milenko Novaković i Veselin Milović pohode Dolomite u Italiji i osvajaju dva vrha - Tofana di Roses (3225 m) i vrh Marmolade - Punta Penia (3342m). Godine 2012. Edita Files Bradarić, u organizaciji Balkanske planinarske unije BMU i TFU, osvaja Kazbek (5054 m) na Kavkazu. U nastavku, planinarenje u inostranstvu je bilo vezano za učešće na Balkanskim planinarskim susretima i pohodima po planinama Balkana (Šarplanina, Vitoša, Rila, Kablar, Balkan planina, Stožer, Risnjak). U sastavu drugih planinarskih klubova naši članovi stižu i do Karapata i Visokih Tatra, gdje Olivera Božanović osvaja najviši vrh Rumunije - Moldoveana (2544 m) i Poljske - Risi (2499 m). Bez obzira na ove visinske rezultate, kako godine prolaze, sve više cijenimo manje i bliže planinarske destinacije, putovanja i ostrva koja ne zaostaju po atraktivnosti i ljepoti.

Kao klub iz Podgorice "Gorica" je svojim planinarskim aktivnostima, markiranjem staza i izdavanjem Planinarskog vodiča kroz Žijovo popularizovala planine iz najbližeg okruženja, a to su Kučke planine. Sredinom ljeta svake godine od 2002. Klub je organizovao planinarsku manifestaciju Dani "Gorice" na Bukumirskom jezeru. Zbog atraktivne lokacije i uspo-

na na okolne vrhove (Surdup, Štitan, Maglič, Torač, Treskavac i dr.) manifestacija je privlačila brojne planinare iz drugih klubova Crne Gore i okruženja, tako da su u nekim godinama to bili kampovi sa tridesetak i više šatora. Sa Danima "Gorice" izrastala je i želja da na ovom području imamo i svoju planinsku kuću. Sredstva su se sakupljala godinama prodajom vodiča za planinare "Planine Crne Gore" i "Vodič kroz Žijovo". Jedina mogućnost za realizaciju ovog projekta bila je da, u skladu sa običajnim pravom izgradnje objekata na katunima, sklopimo ugovor sa našim članom Sašom Petrovićem i kroz zajednička ulaganja omogućimo korištenje planinske kuće u planinarske svrhe. Objekat je izgrađen 2018. godine na katunu Petrovića, u osnovnoj fazi za tri mjeseca, najviše zahvaljujući pregalaštvu našeg člana Vuka Šestovića. Mnogi članovi su pomogli svojim radom i donacijama da se nastave radovi i omogući boravak i noćenje u kući.

Klub i njegovi zaslužni članovi su dobitnici značajnih priznanja koje je dodijelio Planinarski savez Crne Gore na „1. Planinskom festivalu 2017“ u Kolašinu, a povodom 66 godina PSCG. Našem počasnom članu Miodragu Kovačeviću dodijeljena je Povelja PSCG za životno djelo i izuzetan doprinos razvoju planinarstva u Crnoj Gori, počasnom članu Aleksandru Đuraškoviću i Pavlu Bandoviću dodijeljene su Zlatne značke PSCG za poseban doprinos razvoju planinarstva u CG, Branislavu Peroviću kao predsjedniku PSCG u dva mandata 2002-2010.

2009 Dani Gorice na Bukumirskom jezeru

2008- Na Prutašu, Durmitor

dodijeljena je Plaketa PSCG za poseban doprinos razvoju paninarstva, a sam Klub je također dobio Plaketu PSCG za doprinos razvoju planinarstva u Crnoj Gori.

U skladu za izmjenama Zakona o sportu, Klub je prebrodio tri preregistracije od osnivanja (2005, 2012. i 2018.). Iako je naše bavljenje planinarstvom više rekreativnog karaktera, posljednja izuzetno naporna preregistracija Kluba zahtijevala je da se dio naših aktivnosti usmjeri prema sportsko - takmičarskim disciplinama u planinarstvu, kao što su planinsko trčanje i maraton, hodanje na krpljama i planinarska orijentacija. Liga takmičenja je od strane PSCG uspostavljena tek prošle godine i tada su, zbog epidemioloških mjera i otkazivanja sportskih manifestacija, održana samo dva kola Lige od pet planiranih i jedno takmičenje iz planinarske orijentacije. Klub je imao tri licencirana takmičara za prošlu godinu, a za ovu godinu planirana su četiri takmičara. Ovo je prilika da prihvatimo i podržimo mlađe članove koji će u budućnosti nastaviti našu planinarsku tradiciju.

Ne treba zaboraviti ni one članove koji su dali poseban pečat našem klubu, a nisu više među nama. Svetislav Šole Šoškić (1938-2019.) od osnivanja je bio u Klubu. Markantan i neobičan planinar ostaće nam u sjećanju po posebno ležernom stilu i osjećaju za planinu. Rodom iz Ulotine kraj Andrijevice, vječito je hvalio svoj Zeletin i Asanac i nadasve volio pitominu i zelenilo planina sjevera Crne Gore. Posljed-

nja njegova tura i boravak u planini sa nama bila je za Dane "Gorice" 2018. godine. Branimir Bato Guberinić (1935-2013.) planinario je sa nama pet godina, od 2007. do 2013. godine i, uz mnoge značajne vrhove u Crnoj Gori, uspio da osvoji i brojne balkanske vrhove od Olimpa, preko Musale, do Triglava. Primjer je čovjeka za kojeg se može reći da "nikad nije kasno" jer se planinarenjem počeo baviti u 72. godini sa entuzijazmom i snagom na kojoj bi mu pozavidio i neko 30 godina mlađi. Uvijek mi je bila simpatična njegova izjava "U mladosti sam igarao šah, a u starosti planinarim". Njegovo srce je prestalo da kuca na Vežešniku, koji pohodimo svake godine u februaru mjesecu kao spomen i sjećanje na njega. Najteži trenutak za Klub je bio 11.10.2009. prilikom uspona na Ostrvicu, kada je 11 naših članova na samom vrhu Ostrvice bilo izloženo jakom udaru groma, od kojeg je smrtno stradao planinar Andrej Tomović, jedan planinar je prošao sa težim a četiri planinara sa lakšim tjelesnim povredama. Nerado se sjećamo ovog događaja i samo smo jednom poslije ovoga popeli Ostrvicu kraj Kolašina. Koraci po planinama su se nastavili, možda oprezniji i sa većom svjesnošću i poštovanju prema planini i prirodi.

Teško je 20 godina sažeti u jedan tekst, ima još vrijednih stvari koje treba pomenuti i koje će najbolje opisati njihovi stvaraoci, naši planinari - veterani i naše planinarke - lakog pera i još lakšeg koraka.

Aleksandar Đurašković

Međuklupska i međunarodna saradnja

2017 Balkanski susreti planinara na Lovćenu

O d samog osnivanja Planinarski klub "Gorica" je uspostavio i razvijao zapaženu međuklupsku i međunarodnu planinarsku saradnju zahvaljujući činjenici da su njegovi osnivači i prvi članovi bili već iskusni planinarski aktivisti sa širih jugoslovenskih prostora. Naši su članovi značajnu organizacionu pomoć pružili u osnivanju i radu novih planinarskih društava u Kolašinu, Kotoru, Baru, Andrijevići, Šavniku, Danilovgradu i Mojkovcu.

Susreti i zajednički planinarski pohodi sa jednim brojem klubova iz Crne Gore i okruženja postali su redovna praksa našeg kluba. Tako su naši članovi učestvovali u transverzalskim i memorijalnim pohodima (Kopaonik, Rajac, Rudnik, Rtanj, Golija...) koje su organizovali planinarski klubovi iz Beograda, Gornjeg Milanovca, Zaječara, Kraljeva, Valjeva i drugih gradova. Najznačajniju saradnju, koja se godinama a i danas uspješno realizuje, "Gorica" je ostvarila sa beogradskim planinarskim klubovima "Kopaonik", "Železničar" i "Pobeda". Neke zajedničke akcije planinara ovih klubova i naših članova postale su tradicionalne, kao što su: zimski susreti i skijanje na Kopaoniku, prvomajski planinarski pohodi trasom PPT Orjen-Lovćen-Rumija sa PK "Železničar" i zajedničko planinarenje i druženje na Bukumirskom jezeru u sklopu akcije Dani "Gorice" sredinom ljeta. Jedan broj naših članova učestvovao

je u visokogorskim ekspedicijama koje su organizovali drugi klubovi iz Crne Gore ili okruženja po poznatim evropskim planinama. Tako su osvojeni najpoznatiji vrhovi Olimpa, Rile, Pirina, Karpata, Šarplanine, Triglava, Elbrusa, Ararata i Mon Blana. Svakako najznačajnija međunarodna planinarska saradnja ostvarena je u okviru tradicionalnih Balkanskih susreta planinarskih klubova. Šesnaest planinarskih klubova iz Bugarske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Sjeverne Makedonije, Slovenije i Srbije počev od 1999. godine uspješno je organizovalo 22 susreta planinara Balkana, na kojima je učestvovalo više stotina planinara. Trodnevni susreti, druženja, pohodi i upoznavanje sa prirodnim ljepotama tih krajeva najvažnije su karakteristike ove akcije, koja se redovno organizuje polovinom juna svake godine. Naš klub, koji se priključio ovoj planinarskoj manifestaciji na Desetim susretima 2010. godine, bio je veoma uspješan organizator i domaćin dva puta: na Veruši 2012. i na Lovćenu 2017. godine. Prava je šteta što se ni jedan drugi klub iz Crne Gore nije do sada priključio ovoj izvanrednoj manifestaciji planinara i drugih ljubitelja prirode, na kojoj se stiču nova poznanstva i iskustva, jača planinarska solidarnost i upoznaju novi regioni Balkana i najatraktivnije prirodne ljepote.

Dvije decenije na planinskim (planinarskim) stazama Crne Gore

Od samog početka rada Planinarskog društva "Gorica" tokom 2001. godine osmislili smo i uredili prvu ekološko-rekreativnu stazu u Crnoj Gori Obod kod Rijeke Crnojevića, koja je privukla pažnju svojim sadržajem i atraktivnošću. Grupa iskusnih planinara – osnivača Društva, uz podršku Ministarstva zaštite životne sredine, volonterskim radom prokrčila je tradicionalne staze, uredila platoe vidikovaca – odmorišta i stazu markirala. Ova staza je trasom od 7,6 km sa više varijanti uvezala niz značajnih kulturno-istorijskih spomenika sa prirodnim okruženjem izvorišta i toka Rijeke Crnojevića i istoimene varošice. Članovi Društva vikendom su uređivali stazu, uz pomoć mjesnog stanovništva, skromnim alatom za krčenje. Štampan je i prigodni flajer pa je na promociji 2. februara 2002. staza predata na upotrebu. Uređenje staze Obod je pionirski pothvat "Gorice" u oblasti uređenja planinarske infrastrukture i edukacije, koji nam je bio vodilja za kasniju realizaciju značajnijih projekata na uređenju i održavanju planinarskih staza, po čemu je PK "Gorica" prepoznata u Crnoj Gori do danas.

Grupa entuzijasta nastavlja aktivnosti tokom 2002, 2003. i 2004. godine izvodeći obuku i akcije vikendom. Tada su markirane planinarske staze u okolini Podgorice (Radovče – Ubine – Brotnjik) i u masivu Žijova (ka vrhovima Žijovo, Treskavac, Štitan i Surdup) u dužini od 50 km. Tokom 2005. i 2006. godine mreža staza u masivu Žijova dopunjena je sa oko 40 km novih staza. Tokom jula 2006, u sklopu priprema za Dane Gorice, postavljene su kutije sa pečatima na šest vrhova Žijova (Žijovo, Maglič, Štitan, Surdup, Treskavac i Krisitor).

Članovi PK "Gorica" bili su uključeni u pri-

preme projekta IRD (USAID) i Planinarskog saveza Crne Gore koji je obuhvatao utvrđivanje, markiranje i uređenje PPT Orjen – Lovćen – Rumija. Oni su od sredine 2004. pa do kraja 2006. godine bili stručni saradnici na pripremi tih poslova i na štampanju Vodiča Transverzale, Priručnika za markirante i Pravilnika za vodiče. Na tečaju za markirante 2005. godine, u organizaciji PSCG i IRD, obučeno je šest markiranata. Klub je dobio GPS prijemnik, digitalni fotoaparata, alat, zaštitnu opremu i pribor za uređenje i održavanje planinarskih staza. Dodijeljena nam je šesta dionica Kroz Crmnicu i Sozinu od prevoja Paštrovska gora – Mijovića krš (KT) – Presjeka – Tri roge – Popovo – prevoj Sutorman – Tvrdoš (KT), duga 22 km, sa dvije kontrolne tačke i pet vidikovaca – odmorišta. Dvije trećine staze bilo je obraslo makijom što je otežavalo uređenje. Radovi na čišćenju otpočeli su nakon tečaja 2005. i obavljani su u 10 kolektivnih akcija sa oko 1.000 radnih sati. Markiranje i postavljanje tadašnje planinarske signalizacije i tobolaca sa pečatom na KT obavljeno je od marta do kraja jula 2006. godine, kad je staza otvorena za korišćenje. Planinarski savez i IRD promovisali su Vodič 13. decembra u Podgorici, što su propratila javna glasila. Radom na Transverzali Klub je značaj-

jno ojačao u materijalnom i stručnom pogledu animirajući veći broj članova. Turistička organizacija Podgorice dodijelila je Klubu pohvalu za unapređenje razvoja turizma za 2007. godinu.

Zahvaljujući iskustvu stečenom na uređenju ekološko-rekreativne staze, PPT Orjen – Lovćen– Rumija i entuzijazmu većine članova Kluba za uređivanje staza u okolini Podgorice, Klub je postao pouzdani partner u realizaciji projekata GTZ, Ministarstva turizma i UNDP pa je angažovan i na valorizaciji resursa NP Skadarsko jezero. Sklopili smo ugovor

za čišćenje, markiranje i uređenje devet planinarskih – pješačkih staza ukupne dužine 57 km i to Ceklinskim putevima: Rvaši – Mala Bobija (7,3 km); Starim karavanskim putem: Komarno – Rijeka Crnojevića (6,4 km); Dolinom rijeke Orahovštica (13 km); Koritom rječice Sutorman: Litine – Limljani (4,1 km), Zabes – Boljevići – Godinje (4,5 km); Obalom Krajine kroz maslinjake: Murići – Bes (7,7

km); Centralni vidikovac Skadarskog jezera: Info centar – Vranjina (Velji vrh) – Manastir Sv. Nikola (3,9 km); Ekološko-rekreativna staza Obod (7,6 km) i Vidikovac Zekova glava: Virpazar – Zekova glava (2,4 km). Nakon izviđanja i snimanja odabranih staza uz pomoć radnika Nacionalnog parka, čišćenje i markiranje obavljeno je od 28.02. do 15.05.2008. kada su predate Nacionalnom parku Skadarsko jezero na održavanje i korišćenje. Rad na ovom projektu imao je značajne efekte za održivost Kluba i popularizaciju sadržaja planinarstva.

Pored angažovanja na projektu Skadarsko jezero, Klub je sa Planinarskim savezom Crne Gore i Ministarstvom turizma uređio planinarsku i MTB stazu Javorje – Zebalac i promovisao turističku signalizaciju u prirodi u okviru programa Hiking & Biking. Početkom avgusta 2008, a u povodu Dana Gorice na Bukumirskom jezeru, uz pomoć Austrijsko crnogorskog partnerstva za razvoj Bjelasice i Komova, štampan je Planinarski vodič kroz Žijovo sa planinarskom grebenskom kartom. To prvo izdavačko djelo PK "Gorice" bilo je produkt dvogodišnjih aktivnosti na markaciji i uređenju staza. U Vodiču su predstavljani prirodni potencijali i atrakcije masiva Žijovo sa 17 odabranih planinarskih staza dos-

tupnih korisnicima sa prosječnom kondicijom i uz sertifikovanog vodiča. Promocija Vodiča održana je na Bukumirskom jezeru 15. avgusta 2008, uz prisustvo predstavnika Ministarstva turizma i održivog razvoja, Planinarskog saveza i klubova. Ovaj vodič je na Međunarodnom sajmu turizma u Budvi 2009. godine proglašen za najbolji promotivni materijal. Uspjeh i iskustva stečena na pripremi i štampi ovog vodiča biće korisni autorima iz PK "Gorica" za pripremu i štampu Vodiča za CT-1.

Važan zadatak Klub je realizovao tokom 2008. i 2009. godine na uređenju sljedećih djelova transverzale CT-1 Planinama Crne Gore: pristupna staza Veruša – Solomon – Krivi Do – Bukumirsko jezero (12 km) i transverzala Bukumirsko jezero (KT1) – izvor Torač – prevoj Širokar – vrh Maglič (KT-2) – Prouški katun (11 km). Staza u sklopu CT-1 je očišćena, markirana, a tokom 2010. postavljena je standardizovana signalizacija, kutije i pečati o trošku ACP Bjelasica i Komovi. Transverzala je otvorena za korišćenje i vodič, preveden na engleski i njemački jezik, promovisan je u julu 2010. godine u Kolašinu, a promociju su i tokom 2011. nastavili ACP, Ministarstvo održivog razvoja i Klub, koji je sve poslove na uređenju dijela CT-1 od Veruše do Prouškog katuna realizovao volonterski.

Od 2012. godine Klub je izabran da bude domaćin za tekuće održavanje staza nacionalne mreže u sastavu PPT Orjen – Lovćen – Rumija (sa pristupnom stazom iz Sutomora) i CT-1 Planinama Crne Gore, koje je uređivao. Poslovi tekućeg održavanja i uređenja staza nacionalne mreže ugovoreni su sa Planinarskim savezom uz minimalnu naknadu na godišnjem nivou. Sredstva su obezbijeđena budžetom Ministarstva održivog razvoja i turizma. Za te poslove u

Takođe uz podršku ovog Sekretarijata uređena je planinarska staza Bukumirsko jezero – Štitan – Surdup i podržana manifestacija Dani Gorice na Bukumirskom jezeru. Tokom 2019. godine uređene su i otvorene planinarske staze: Blizna – Živa – Ilijino brdo – Seoca (Kopilje) ukupne dužine 11,7 km, sa više varijanti uspona, i Kruse – Busovnik (Varin vrh) duga 4,6 km. Na stazama su postavljene info table i standardizovana signalizacija, a flajeri koji predstavljaju staze

Klubu je obrazovan tim sertifikovanih markirana, obezbijeden je neophodni alat i potrošna sredstva. Poslovi održavanja staza nastavljani su do kraja 2020. godine i značajno doprinose finansijskoj održivosti Kluba.

U saradnji sa Glavnim gradom Podgoricom, odnosno Sekretarijatom za preduzetništvo, i Turističkom organizacijom Podgorice, u 2018. godini uređene su planinarsko-pješačke staze lokalne mreže: Gorica – Malo Brdo – Duklja (kružna sa više varijanti 11,3 km) i planinarska staza Duklja – G. Rogami – Vežešnik. Ove staze su uvrštene u turističku ponudu Podgorice i rado se koriste u rekreativne i edukativne svrhe.

dostupni su u TO Podgorica i u Klubu. Održavanje staza je u nadležnosti TO i Glavnog grada, a domaćin je naš klub.

Ovom prilikom treba istaći da su sve značajnije aktivnosti praćene u biltenu kojeg uređuju članovi Kluba. Do sada su objavljena 24 biltena – dva biltena u povodu XV i XX Susreta planinara balkanskih zemalja i jedan vanredni povodom uspona na Maja Jezerce. Klub je izdavač Planinarskog vodiča kroz Žijovo, pripremio je i štampao flajere – brošure za šest planinarsko-pješačkih staza koje je uredio i održava. Zapažen je i rad članova Kluba na projektima izdavaštva Planinarskog saveza Crne Gore.

Jelena Petrović

Planina ispred Bijenala

Toga dana smo išli na Viljenicu (2.009mnm, kučke planine). Kad smo završili vožnju kombijem počela je priprema za uspon. Bilo je beskrajno vruće, te smo svi na kožu nanosili kremu sa visokim zaštitnim faktorom da ne izgorimo. Provjeravali smo imamo li dovoljnu količinu vode, a nakon toga hodali satima i popeli vrh.

A onda je nastao neobičan apel našeg vodiča:

- “Drugovi planinari, spremajte se jer krećemo za 5 minuta.”

U grupi je počelo da se negoduje jer čemu toliko brzina. Neki iz grupe su taman stigli na vrh.

- “Pakujte se, jer brzo će kiša!” - vodič je bio neumoljiv i potpuno jasan.

Bili smo iznenađeni, jer mi te oblake nijesmo ni vidjeli. Možda tek poneki kako se nazire u daljini i koji nama nije izgledao toliko strašno. Ipak, vodič

se bezuslovno sluša i to je prva lekcija koju naučite kada se učlanite u planinarski klub! Svi smo se odmah spakovali i počeli silazak.

Nije prošlo ni par minuta otkako smo sišli sa vrha, a kiša je počela nemilice da pada. Besomučno je padala satima i pratila nas cijelim putem do kombija koji nas je čekao. Mnogi toga dana nijesu ponijeli kabanicu u rancu ne vjerujući da im može trebati.

Taj događaj u planini je jedan od dokaza blistavog poznavanja varljive planine našeg vodiča Dušana Delića. Uz takve ljude se uvijek osjećate sigurnim.

Onda dođu ture za um, duh i tijelo. Tada obilazimo arheološka nalazišta, stignemo do stećaka koji su pod zaštitom UNESCO-a, posjetimo (ne)zaboravljene varošice... Na tim turama naiđemo na (ne)zaboravljenu poštu, pa pošaljemo pozdrave ukućanima iako ćemo, svakako, doći prije te pošte. Mis-

lim da moja svekrva i danas čuva buketić cvijeća koji sam ubrala u porti manastira Kosijerevo a koji sam tog istog dana spakovala u koverat i sa pozdravima iz Velimlja poslala u Podgoricu. Da, tako izgledaju ture na kojima je vodič Pavle Bandović. On poznaje svaki most, pećinu, svaku prečicu i anegdotu. Oni koji žele da uče hodajući, znaju da se ture čika Pavla nikako ne preskaču.

U nazad nekoliko godina se održavaju ture u regionu, na kojima je, uz svoj besprijekorni plan, vodič Edita Files Bradarić. Jedne godine se put u Lastovo poklopio sa održavanjem Bijenala u Veneciji za koji sam imala ponudu da prisustvujem. Iako je Bijenale u Veneciji nastarija međunarodna izložba vizuelne umjetnosti i iako se takve ponude olako ne odbijaju, ipak sam se tog maja našla na stazama Lastova. I nikako se nijesam pokajala.

Kada sam Editu jedared pitala o planu odlaska u okruženje, čije je ispunjenje odgodio početak Covida-19, Edita je rekla:

- Kad pogledam šta sve još ima da se vidi i istraži u Crnoj Gori, ne moramo ni ići odavde!

Kada tako nešto kaže ona koja je Crnu Goru prešla uzduž i poprijeko, onda je nesumnjivo da imamo još mnogo toga da vidimo i istražimo tu gdje jesmo.

Radost je kada nam se na turi pridruži Aleksandar Đurašković. Kada sam se učlanila u klub davne 2007. godine on je bio na mjestu predsjednika i

sjećam se sa koliko je žara učestvovao u akcijama kao vodič.

Žao mi je što prostor Biltena ne dozvoljava da pomenem sve lijepe doživljaje sa našim vodičima: vrijednom i visprenom Mirom Kostić, pa sigurnim Rajkom Mićkovićem čiji markirani ranac označava da smo uvijek na pravom putu prateći njegov korak na čelu kolone ili pak iza vodiča. Rajkovo poznavanje planine i biljaka me uvijek nagoni da otvorim herbarijum ili da pak primjerom Pavla Bandovića počnem se baviti fotografijom.

Tu je i vodič Dragoljub Krgović koji nas je mnogo puta vodio na ture ali jednu posebno izdvajam iz emotivnih razloga. Bilo je to onda kada smo marta 2013. planinarili iznad Perasta i Risna a ja ne znajući da sam trudna sa prvim djetetom spuštala se bojažljivo, ali i sigurno, niz sipar što je budno pratilo oko našeg Krga. Među vodičima je i Milena Andrijašević čije povremene ture mnogo volim. Njen korak mi prenosi lakoću i mir, pa iza nje najviše volim da hodam. Među našim vodičima su svakako i Ivan Šćepanović, Budimir Barjaktarević... Sa svima njima gradimo vrijedne uspomene!

Lijepo je i kada na vrhovima raširimo zastave, kada se zaigra crnogorsko oro pa to onda pređe u tradiciju i kasnije se prepričava.

Mnogo ljubavi je nastalo u našem klubu i mnogo djece se izrodilo među članovima koji su postali supružnici.

I tužne situacije se dešavaju u planini, kao i svuda. Ali bez obzira na njih, znam da planinar uvijek želi da se vraća visinama. Planine zovu, snažnije i odlučnije od bilo kojeg Bijenala umjetnosti a radost i čast je vraćati im se sa sigurnim vodičima i u društvu iskrenih ljudi.

Planinari, vedro naprijed u nove izazove!

Aktivnosti kluba u 2020. godini

Jovanov vrh – Kučke planine

Mičkovića sa 18 vođenih tura, a Edita Files Bradarić vodila je 12 tura. Kao i svake godine Rajko Mičković sa učešćem u 43 akcije i Mira Kostić u 37 akcija, predvode na listi najaktivnijih planinara.

I tokom ove godine bilo je radnih akcija na održavanju staza, posebno vezano uz završetak uređenja i markiranja staza Busovnik i Živa sa Ilijinim brdom. Sve je bilo odrađeno do marta i spremno za javnu promociju staza i izložbu fotografija. Ovo posljednje

je izostalo zbog korona-pauze i ostalih mjera vezano uz epidemiju, no bili su dovoljni članak u "Planinarskim novinama" i objave o novim stazama pa da ih ubrzo iskušaju brojni planinari i građani iz Podgorice. Sredstava za održavanje staza po ugovoru sa PSCG nije bilo u 2020. godini, tako da će daljnje održavanje staza (PPT, CT-1) biti upitno u narednom periodu.

Ova neobična pandemična godina uslovala je brojne promjene u životu svakog čovjeka, a posebno u našim društvenim aktivnostima, komunikaciji i putovanjima. Planinarstvo se ipak i u ovakvoj godini pokazalo kao svijetla tačka, kao možda jedini vid prave društvene i psihofizičke ispunjenosti koju pruža boravak u prirodi i planini. Stoga ni ove godine nijesmo bili uskraćeni za brojne planinarske ture i avanture. Ispunili smo godišnju normu iz Plana akcija i realizovali 45 akcija, od kojih su 4 vikend-ture i jedna višednevna na Kopaoniku. Dvomjesečna pauza od sredine marta do sredine maja nije umanjila ukupan broj akcija. Lijepo vrijeme i zainteresovanost članova da se u nastavku svaki vikend ide negdje, rezultirali su ispunjenjem plana i brojnim novim turama u Crnoj Gori, koje su zamijenile tradicionalne planinarske manifestacije, planirana putovanja u inozemstvo i takmičenja.

Održana su samo dva kola Lige u planinskom trčanju (Bjelasički maraton-krplje i Orjensko srce), na kojima su se iskušali i naši takmičari Olivera Božanović, Vuk Šestović i Blažo Vukčević. Osvojeno je 4. i 2. mjesto u Ženskoj ligi u oba kola i 4. (Vuk) i 5. (Blažo) mjesto na Orjenu. Okušali su se takmičari ekipno i u planinarskoj orijentaciji i osvojili drugo mjesto među ekipama seniora (Olivera, Vuk, Predrag Vujović i Ranko Kovač).

Glavni "teret" vođenja tura pao je na Rajka

Na Planinskoj kući Petrović nastavljene su radovi unutar objekta - postavljen je drveni patos za potkrovlje, koji je omogućio komforan boravak i spavanje za desetak planinara za vrijeme Dana "Gorice" krajem jula. Nijesmo prekidali našu dugogodišnju tradiciju druženja i planinarenja u Kučkim planinama. U užem krugu članova i prijatelja proveli smo zaista lijep vikend na katunu Petrovića i Bukumirskom jezeru. Pohodile su se neke nove staze i smišljali neki novi pravci za iduću godinu.

Ove godine smo imali više vremena da pišemo i objavljujemo. Na sajtu PK "Gorice" objavljeno je 20 novih izvještaja, a naše fotografske objave sa planinarenja na fejsbuk-grupi privukle su brojne nove članove, tako da je grupa dostigla 2600 članova.

Realizacija Plana akcija za 2021. godinu započela je dobro i, uz brojne alternativne i rezervne ture, očekujemo još jednu uspješnu planinarsku godinu.

Lakša kategorija voli izohipse

Koja je visinska razlika - za neke od nas to je glavno pitanje kada vodič objavi novu turu.

Zadovoljstvo je kada dosegneš visine, ali napor pri usponu može pomutiti to zadovoljstvo. Zato se mi, koji postavljamo ovo pitanje, radujemo turama koje ne zahtijevaju posebnu fizičku kondiciju. Takođe nam i mnoge "jače" ture pružaju mogućnost da izostavimo neki uspon pa sačekamo u podnožju povratak glavne grupe sa vrha ili zaobiđemo uzvišenje i produžimo sami do tačke na kojoj ćemo se susresti sa agilnijom grupom.

Prilikom planiranja akcija sve češće naši vodiči naprave i laganiju, alternativnu varijantu. Mile na je takvu turu, prilagođenu našim fizičkim snagama nazvala "altera". Tako smo u 2020. godini uskladili da, dok jedni naši članovi penju vrhove Durmitora i Bjelasice, drugi istovremno obilaze jezera Crno i Jablan, odnosno Biogradsko ili jedni pođu na Hum Orahovski, drugi na Grlo sokolovo. Za turu na Čakoru 2019. godine koja je vodila na Prijedolsku glavu, Radojko je temeljito pripremio sve detalje pa je i unaprijed nacrtao mapu za "lakšu kategoriju" – put od Crkve Svetih apostola Petra i Pavla, pored izvora, do kućice (stana) njegove strine, gdje će se spustiti grupa.

Nekome je naporno kada se uspinje, nekoga bole koljena kada silazi. Kretanje po izohipsi je

lagodno – nema zamora, nema žurbe ni zaostajanja, nego opušteno uživanje u planinskoj svježini, mirisima, bojama i oblicima prirode. Kandidati za laganiju varijantu uglavnom su planinarke, bude i poneki planinar trenutno u slabijoj kondiciji ili u ozbiljnijim godinama. Već znamo kome je "po mjeri" određena staza pa obavještavamo jedni druge kako bismo imali društvo za alternativnu grupu.

Pitaju nas nekad je li nam bilo dosadno dok čekamo. Nikad nije dosadno – beremo šumske plodove, trave za čaj, koprivu, malo istražujemo okolinu. Obično se nađu zanimljivi motivi za fotografiju pa ih možemo slikati bez bojazni da ćemo zaostati, što nas opterećuje kada smo sa grupom koja hita. Svi imamo mobilne telefone pa se nekad zabavimo pozirajući za fotografiju, napravimo mali "foto-session", i razmjenjujemo te slike. Imamo vremena da se divimo liticama i kamenčićima, stablima i travkama, cvjetovima, leptirima, vodi, zvukovima prirode ...

Zgodno je kad iz podnožja imaš pregled staze i vidiš tačkice – planinare na vrhu. Kad se kolona tačkica spušta ravnomjerno znamo da je sve dobro prošlo - svi su zdravi, pokušavamo da ih prepoznamo iz daljine, pogađamo koliko im vremena treba da stignu do nas i iščekujemo njihove priče i utiske o onome što

mi nijesmo vidjeli. Ponekad neko od njih požali što nije ostao s nama, jer je bilo suviše klizavo ili ledeno ili izloženo najjačem suncu pa kažu "Pametno je što niste pošli". Alternativna akcija obično traje kraće od glavne pa se nekad otegne čekanje na povratak glavne grupe. Čekanje može da bude sadržajno ako je blizu naselje, pa kafana, posebno zimi, pruža priliku za osvježenje u komotnom ambijentu. Na Žabljaku se zna

- svraća se Kod penzionera. Osim toga Nikola nikad ne kasni pa se možemo presvući, ugrijati i odrijeti u kobiju.

Dogodi se da čekanja niti nema. Krajem 2020. godine nas nekoliko planinki krenulo je od Međuvršja do Mauzoleja i silazeći ka Ivanovim koritima bralo šipurak kad nas je sustigla glavna grupa, koja je na Jezerski vrh krenula sa Njeguša. Mi opuštenu šetkarale, a oni uhvatili odsječan ritam. Jedva smo držale korak s njima po ravnici.

Kada uporedimo godišnje planove akcija "Gorice", uočljiva je razlika u drugoj koloni tabele. Prva kolona "Glavna akcija" uvijek je popunjena - za svaki vikend, a druga "Alternativna" samo za pojedine od tih datuma. Ove godine druga kolona je bogatija nego ikada. Kako nas godine stižu, a potreba za planinarenjem ne napušta, izgleda da će biti sve više planinara "drugokolonaša".

Margarita ispod Komova

Mnogo sam puta sa vrha Kučkog i Ljevoriječkog koma, ili sa kružne staze oko Komova, čežnjivo gledala prema zelenim planinskim pašnjacima, katunima i šumama zapadnog platoa sa kojeg se blagi grebeni, udoline i kunjevi spuštaju do rijeka Opasanice, Tare i Drcke. Spominjala su se tada brojna imena katuna, ali jedno uvijek ostaje zapamćeno - katun Margarita. Ne znam da li je katun ime dobio po cvijetu ili po rijeci, ili je rijeka dobila ime po cvijetu, ili po nekoj čobanici sa cvijetom margarite u kosi. Ušuškan ispod Rogama samuje i čeka rijetke planinare i katunare. Prolazili smo prošlog ljeta dva puta kroz katun Margarita i uvijek je bio pust, desetak očuvanih i novijih koliba više su kao spomenik nekadašnjih burnih zbivanja ispod Komova. Jedna je koliba nezaključana pa može poslužiti planinarima za noćenje ili kao sklonište od nevremena. Naša planinarska radoznalost urodila je sa dvije lijepe kružne ture koje se dodiruju u ovom katunu, a koje smo nazvali Margarita 1 i 2.

Prva Margarita započinje od rijeke Opasanice na raskrsnici (1160 m) makadamskog

puta prema Kurlaju i katunu Margarita, kod kuće Ilinčića, gdje se rijeke Margarita i Kurlaj spajaju tvoreći Opasanicu. Živopisno je kad ideš makadamskim putem uz rijeku Margaritu, okružen gustom, visokom šumom i praćen žuborenjem rijeke. Usput se ne može odoljeti šumskim plodovima - kupinama, jagodama i malinama. Nakon 2 km dolazimo do mjesta gdje se Strmenički i Turjački potok spajaju tvoreći rijeku Margaritu. Nastavljamo uz Turjački potok još 1,3 km do raskrsnice puteva - desno prema Turjaku, a lijevo prema Margariti putem koji uzlazi i obilazi Margaritsku kosu. Nakon 2,5 sata dolazimo do katuna Margarita (1708 m), tražimo opjevane izvore vode Mar-

garite, ali nalazimo samo jedan iznad katuna. Nastavljamo prema prevoju Mišljenov krst (1800 m), mjestu gdje su se sredinom ljeta na Ilinđan okupljali svi katunari sa okolnih katuna. Vrijeme je prohladno za početak avgusta, sa niskom naoblakom koja nam umanjuje vidik prema vrhovima Komova. Uspinjemo se grebenom preko Rogama, najprije do kamene kupe (1950 m), a potom skoro do vrha grebena (1980 m), odakle smo krenuli naniže prema katunu

Pričelje. Postoji staza kojom stoka silazi do katuna i koju preporučujemo. Druga mogućnost je - proći cijeli greben Rogama pa ispod Čafe od Pričelja, između Rogamskog koma i Suvovrha, skrenuti prema padinama Suvovrha. Mi smo izabrali najtežu varijantu - kosom preko strme padine Rogama došli do potoka iznad katuna Pričelje, a potom se opet peli jedno 140 m do Malog Suvovrha (2028 m). Vrijeme se znatno poboljšalo, podigli se oblaci, a sunce je obasjalo prekrasne vrhove Komova (Rogamski, Kučki i Ljevoriječki). Mali Suvovrh je bila najviša kота našeg planinarenja, a ispod i zapadno od njega nastavlja se greben Turjak. Silazimo strmom travnatom padinom prema katunima Turjaka (Klopocki, Vilački, Seoštički, na 1600 m) koji su katuni bratonoških sela, veoma živi i aktivni, a posebno tog dana kad im je bila krsna slava Šćepandan, pa se sva rodbina i omladina skupila po katunima. Od vrha grebena Turjaka spuštamo se kroz šumu starom strmom stazom, visinske razlike skoro 500 m, i za sat i po stižemo do kola i našeg početnog mjesta, rijeke Opasanice. Silazak je popraćen i jednim incidentom - vodič ture Rajko Mićković pomjerio je sa staze stari panj iz kojeg je izašao roj osa i napao ga. Uz vik i mlataranje nekako je prošlo bez težih posljedica, samo je Rajko imao tridesetak uboda po tijelu i par osa koje su sa

njim prispjele do Podgorice.

Karakteristike ture: težina K₃/T₂, dužina oko 18 km, visinska razlika 870 m, ukupno oko 1000 m, trajanje 8 h i 40 min, učestvovalo je 9 planinara.

Druga Margarita započela je šumskom stazom koja se, negdje na pola puta od zadnje kuće sela Opasanica i raskrsnice prema Margariti, odvaja i blago uzdiže prema Kotiću. Lagano smo pratili šumski put u dužini od 6 km i stigli, nakon 2,5 sata i visinske razlike od oko 600 m, do prevoja i raskrsnice koja lijevo

vodi do katuna Preslo, a desno prema Katuništu Vasojevićkom i Strmenici. Na prevoju se otvara područje Margarite, sa jedne strane imamo vidikovac (1800 m), a sa druge strane Javorov vrh. Nakon zasluženog odmora nastavljamo putem iznad Katuništa Vasojevićkog, u kojem ima jedna porodica sa stokom. Lagano se uspinjemo putem, uživamo u pogledu na zelene obronke i šume koji se kunjevima spuštaju prema Tari. Na najvišoj koti puta skrećemo prema vrhu Strmenice (1959 m), nalazimo se u centru ovog područja i ne znamo na koju je stranu ljepše da gledamo, no jedinstveni Komovi ipak zaokupljaju svu pažnju. Sjeverno se nastavlja Kukoraj - brdo iza kojeg se može sići u Bare Kraljske. Vrijeme je izvanredno, sunčano ali ne i pretoplo, preglednost daleka. Sa Strmenice silazimo bridom i ponovno se uspinjemo na Platno Jelića (1921 m), u pravcu

istoka približavamo se Komovima. Ispod sjeverne strane grebena vidi se veoma lijep i živ katun Velja rupa. Dolazimo do prevoja Mišljenov krst pa opet na katun Margarita, gdje se kratko odmaramo i dogovaramo kuda dalje. Želja nam je bila da ispitamo kraću, zapuštenu, staru stazu od katuna do Turjačkog potoka, kako se ne bismo do Opasanice vraćali putem. Rajko se odmah odvojio i išao svojim putem, a mi ostali (Mira, Pero, Petar i ja) šumskim putem koji nas je odveo duboko u šumu, suviše istočno. Zato smo promijenili smjer - prema zapadu kako bismo se približili mjestu raskrsnice Turjak-Margarita. Međutim, naišli smo na brojne potoke i zarasle strmine, prepreke koje smo jedva savladali. Napokon, provlačeći se kroz ogromne lopuše, poslije 2,5 sata avanture, sastajemo se na raskrsnici sa Rajkom i nastavljamo do kola. Kupanje u hladnoj Opasanici je prijalo, a piće kod Vešovića na Veruši još više. Zaključili smo da je tura prelijepa, ali da ubuduće sa katuna Margarita treba silaziti makadamskim putem (7 km), a ne preko Turjačkog potoka, gdje smo na više mjesta naišli na tragove medvjeda. Ne treba onamo da zalazimo i oduzimamo im njihovo područje.

Karakteristike ture: Naša varijanta je bila teška K3/T2, zbog prolaza Turjačkim potokom, u trajanju od 9,5 h, dužine oko 20 km, visinske razlike 900 m. Predložena tura bez Turjačkog potoka bila bi duga oko 19 km, srednje teška, sa istom visinskom razlikom. Do vrha Strmenice trebalo nam je 4 sata. Tura je idealna za period od kasnog proljeća do jeseni, u avgustu plodona zbog mnogo malina, kupina i borovnica.

Za Plan akcija u 2021. godini predviđena je treća Margarita - od Opasanice preko Kotića na Strmenicu, potom preko Svatovskog groblja i Vrela na brdo Kukoraj sa silaskom preko Kajčina katuna u Bare Kraljske.

Veliki Korab - prvi put

Korab (2764 mnv) je najviša planina Sjeverne Makedonije i Albanije - nalazi se na granici između ove dvije države. Južni je nastavak Šar planine i sa njega puca pogled na brojne planine ovih zemalja i Srbije. Padine Koraba pokrivaju visokoplaninski pašnjaci, a podnožje je ispresijecano jarugama i vododerinama koje su usjekli lednici.

- 2. oktobar 2020, petak

Tročlana ekipa PK "Gorica" sa pridruženim članom iz PK "Sinjajevina" kreće iz Podgorice u 15.30 sati sa ciljem da sutradan popne Veliki Korab. Milenko Novaković vozi, Blažo Vukčević je zamjena, ja sam pokretač akcije i Brano Baltić je naš "navigacioni sistem". Puni smo entuzijazma jer niko još nije bio na Korabu. Dugo smo to planirali i čvrsto odlučili da odemo koliko još ove godine - uspon sa albanske strane. Uz pomoć GPS-a i karte (za svaki slučaj) u 20 sati stižemo u hotel u selu Radomire. U zadimljenom lokalnu muškarci ispijaju čaj, puše, igraju micu i karte. U dvokrevetnim sobama samo tuš-kabina (bez paravana) - 10 eura. Vlasnik hotela upozorava nas da se noću u selo spuštaju medvjedi u potrazi za hranom i da na uspon ne bi trebalo da krenemo prije 7.30 sati.

- 3. oktobar 2020, subota, prijatno, toplo jutro

U sedam sati krećemo na direktan uspon od hotela Radomire. Markacije nema, ali postoje utabane staze, a imamo i navigaciju. Dosta je kiše palo proteklih nedjelju dana, tako da sa svih strana čujemo žubor potoka, nailazimo i na malo jezerce. Priroda je nestvarna i uživamo u svakom trenutku. Uspon je konstantan, ali idemo dosta brzo i nakon dva sata hoda nailazimo na izvor u stijeni,

gdje se okrepljujemo. Stižemo do tačke odakle se vidi vrh Koraba i tu nas dočekuje snijeg od nekih 10 cm. Na tom dijelu staze uočavam planinarsku markaciju - malo je izbljedjela, ali dovoljno je vidljiva da bi nas uputila na pravi put.

Postaje vjetrovito i hladno, a na grebenu put Koraba dočekuju nas jaki naleti vjetra pa se oteženo krećemo. Oblačimo se dodatno, ali nakon pet minuta vjetar je utihnuo. Kao da smo ušli u neku drugu dimenziju - obasjava nas sunce i opet je prijatno toplo. Na jednoj stijeni pored planinarske oznake – i dodatna u obliku srca. Tu ima dosta snijega. Na vrhu se već nalazi grupa planinara koji nas odozgo pozdravljaju. Na domak smo Velikog Koraba pa Milenko i Blažo ubrzavaju, a ja na prostrani vrh stižem u 10.55. Zadovoljni smo što smo uspon savladali za tri i po sata.

Na sjevernoj strani su Velika korabska vrata (2062 mnv), na suprotnoj strani Mala korabska vrata (2460 mnv). Prilaz preko Malih korabskih vrata zahtijeva tehničku spremnost, jer je to alpinistički uspon. Na jugu je i Mali Korab, a niz vrhova čini đerdan oko Velikog Koraba.

Na vrhu nas je devetoro - petorica došli sa makedonske strane i upoznajemo se sa njima. Na tabli s imenom vrha i visinom ispisane su riječi slavnog planinara "Getting to the top is optional. Getting down is mandatory" (Ed Viesturs). Malo niže, na skrovitom mjestu među stijenama Brano nalazi neobičnu figuru anđela. U daljini vidimo grupu planinara koji pristižu na vrh sa albanske strane stazom kojom ćemo se mi vratiti. Guštamo na vrhu nekih 45 minuta pa nazad jer nas čeka put.

Susrijećemo ekipu TV Tirana i voditeljka nas zamoli za kratke izvještaje o utiscima sa Koraba. Sa njima je djed od sedamdesetak godina u tradicionalnom odijelu i on je uspio popeti Korab. Na povratku idemo markiranom stazom, tako da pravimo kružnu turu - sve što smo vidjeli pri usponu sada vidimo iz duge perspektive. Nailazimo na brojne nabujale potoke i na zadruge – grupe malih kamenih stočarskih kućica. One su skoro građene, a ranije su pastiri koristili šatore. Makadamskim putem u 14.30 sati stižemo da našeg prenoćišta. Nakon kratkog odmora i pakovanja oko 15.30 spremni smo za povratak.

Ono što nismo vidjeli pri dolasku sad vidimo na dnevnom svjetlu. Zadovoljni smo svime - idealno vrijeme, smještaj, snalažljivost. Poslije višegodišnjeg kovanja planova o usponu na Korab ostvarili smo tu želju.

Podaci o trasi: dužina 17 km, ukupan uspon 1450 mnv, najniža tačka 1314 mnv, najviša tačka 2764 mnv, kondiciona težina 8/10, tehnička težina 2/8, pitka voda - pet izvora.

PK "Gorica" 19. januara 2021. slavi 20 godina postojanja i ovu turu posvećujemo našem planinarskom klubu sa velikom zahvalnošću na dosadašnjem druženju i nadom u buduće uspjehe. A na Korab ćemo ponovo u septembru 2021, ovaj put sa makedonske strane.

Realizovane akcije kluba u 2020. g.

R.br	Mjesec	Datum	Akcije/Ture	Vodič / Organizator
1	januar	02.01.	Dečić	Mira Kostić
2		05.01	Brajići – M. Praskvica	Rajko Mičković
3		08.01.	Ostrog	Brano Perović
4		12.01.	Budoš	Rajko Mičković
5		19.01.	Pobori – Ivanova Korita	Rajko Mičković
6	februar	02.02.	Kanjon Cijevne	Rajko Mičković
7		09.02	Vežešnik	E.F.Bradarić i M.Kostić
8		16.02	Garač	Edita Files bradarić
9		23.02.	Sinjavina	Dragoljub Krgović
10		29.02.	Medun	Rajko Mičković
11		29.02.	Bjelasički zimski maraton – Liga PSCG	PK Visokogorci
12	mart	08-15. 03.	Kopaonik – skijanje	Dragoljub Krgović
13		15.03.	Veruša- Bukumirsko j. - Solomon	Edita Files Bradarić
	april	KORONA PAUZA		
	maj			
14		17.05.	Studeno - Lisac	Edita Files Bradarić
15		21.05.	Blizna – Živa – Ilijino brdo	Mira Kostić
16		24.05.	Berovača – Kučke planine	Rajko Mičković
17		31.05.	Busovnik	Edita Files Bradarić
18	jun	07.06.	Borovnik	Rajko Mičković
19		13. 06.	Vojnik	Pk Montenegro tim
20		22.06.	Zavičajna staza Petnjica	Pavle Bandović
21		27-28.06.	Orjen – Planinski festival i takmičenje	PSCG, Pk Subra
22		28.06.	Buldoš – Kučke planine	Rajko Mičković
23	jul	05.07	Planinica	Rajko Mičković
24		13-14.07.	Crvena greda – Jablan jezero Terzin Bogaz , Durmitor	Aleksandar Mardonović Rajko Mičković
25		19.07.	Lipovo – Umovi – Crkvine	Ivan Šćepanović
26		25-26.07.	Dani Gorice na Bukumirskom jezeru	E.F. Bradarić, R.Mičković O. Božanović, B.Perović
27	avgust	2.08.	Kolate – Prokletije	Olivera Božanović
28		08.08.	Margarita – M. Suvovrh	Rajko Mičković
29		16.08.	Planina Cmiljevica	Budimir Barjaktarević
30		23.08.	Kotić – Strmenica – Margarita	Edita Files Bradarić
31		30.08.	Rosni vrh (Maja Rosit) – Prokletije	Radojko Bošković
32	septembar	05-06.09.	S.Japan - Jastrebić, Žijeva i Ilijina Glava,	Edita Files Bradarić
33		13.09.	Minin Bogaz - Durmitor	Rajko Mičković
34		22.09.	Ledenice, vrh Ružica – Piva	Branka Adžić
35	oktobar	04.10.	Stožac – Moračke planine	Rajko Mičković
36		11.10.	Biogradsko j., Goleš ,Lumer –Bjelasica	Dragoljub Krgović
37		18.10.	Brotnjik	Edita Files Bradarić
38		25.10	Trešnjevnik, Lisa, Vranjak – Bjelasica	Edita Files Bradarić
39	novembar	01.11.	Njeguši. Jezerski vrh, I.korita – Lovćen	Rajko Mičković
40		08.11.	Žijevo – Kučke planine	Rajko Mičković
41		15.11.	Hum Orahovski – Kučke planine	Rajko Mičković
42		22.11.	Bukumirsko j.,Torač – Kučke planine	Edita Files Bradarić
43		29.11.	Jovanov vrh – Kučke planine	E.F.Bradarić, R.Mičković
44	decembar	13.12.	Momče – Kuči	S. Petrović, R.Mičković
45		20.12.	Stravče - Kuči	Rajko Mičković

Uspon na Kajmakčalan u zimskim uslovima

Uspon na Kajmakčalan bio je izazov da se posle Musale i Olimpa još jednom nađem na visini većoj od 2500 mnv. Tu primamljivu priliku nudio je putni aranžman za Novu 2020. godinu. Kajmakčalan (2521 mnv) je vrh planine Nidže (Voras je naziv na grčkom) na granici između Grčke i Severne Makedonije, poznat iz istorije po jednoj od najtežih borbi srpske vojske u Prvom svetskom ratu.

Od ski-centra na grčkoj strani, odakle smo krenuli, put do vrha je dug 4 kilometra, visinska razlika 500 metara. Imali smo ekstremne zimske uslove – temperaturu -20°C i vetar od 120 km/h, ali je zaleđeni sneg prekrrio sve neravnine i sitno rastinje pa smo se lako kretali po beskonačnoj belini. Kao orijentir ka vrhu poslužili su nam stubovi žičare. Klima na vrhu planine Nidže je surova i brzo se menja. Tamo je spomen-crkva Svetog Ilije. Zatekli smo je zaleđenu, otvorenih vrata, popunjenu snegom do kolena. Najpre smo, smrznutim rukama, izbacili sneg da bismo dosli do urne u kojoj je nekada počivalo srce Arčibalda Rajsja, Švajcarca - saborca i velikog prijatelja Srbije. Zapalili smo sveće, nabrzinu se upisali u knjigu posetilaca, napravili zajedničku sliku - i natrag! Kolona planinara razvukla se i nije bilo razgovora. Osećali smo povezanost sa precima koji su stradavali na tim istim padinama dok su sa obe strane Kajmakčalana tutnjali topovski plotuni za vreme proboja Solunskog fronta.

U podnožju Vorasa nalazi se banja Loutra Pozar (Loutraki Spa) sa tokovima vode i bazenima sa termalnom vodom ($+37^{\circ}\text{C}$) koja izvire iz zemlje. Interesantno je što jedan tok ima hladnu vodu, a drugi toplu. Banja nam je pružila božanstveno opuštanje posle smrzavanja na Kajmakčalanu.

Obišli smo i Zejtinlik u Solunu – Srpsko vojničko groblje, kako je popularno nazvano. Zapravo, to je groblje savezničkih vojnika iz Prvog svetskog rata. Tu je sahranjeno oko 14 000 srpskih vojnika, a pored njih i vojnici iz Francuske, Italije, Engleske i Rusije.

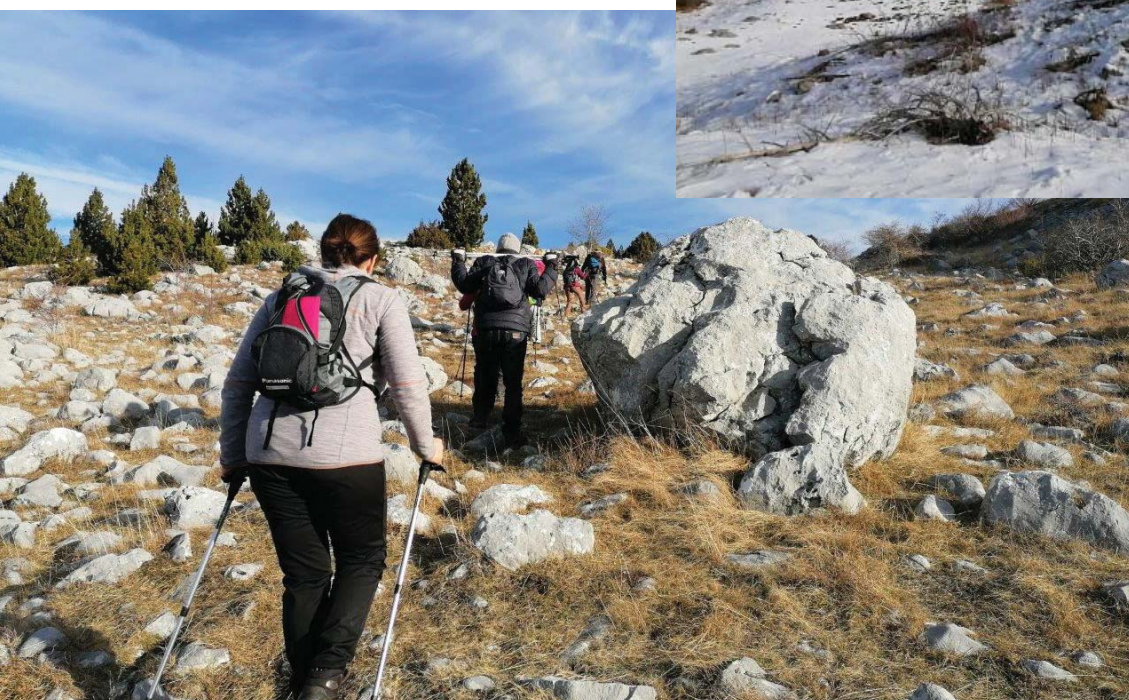
Bilo je to nezaboravno putovanje sa raznovrsnim aktivnostima (posete istorijskim mestima, planinarenje, skijanje, banja, doček

Nove godine) i pod posebnim emotivnim nabojem. Povrh svega za mene je to bilo hodočašće sa ciljem - pokloniti se senima palih boraca Solunaca, jer je među njima i moj deda, majčin otac. Ona ga nije upamtila. Znam o njemu samo iz porodičnih priča u kojima se spominje Deda Solunac i Valjevski odred.

2020. u slici

Grafička priprema
i dizajn biltena:
Saša Petrović

BUKUMIRSKO JEZERO I OKOLINA - fotografije: *Radojko Bošković*